

פרשת כי תצא
זמני השבת

כניסת השבת: 6:42

יציאת השבת: 7:40

לשיטת ר"ת: 8:15

חזון בחום

עלון תורני לעיון, הלכה וחסידות

יו"ל ע"י בני ישיבת "חזון בחום"

יום ה' ט' אלול תשע"א ♦ שנה י' ♦ גליון קע"ח

התבוננות

פרקי מחשבה ומוסר לבן הישיבה
הגה"צ רבי ישראל י. אהרנסון שליט"א
מנהל רוחני דישיבה"ק

חותמו של כהן

שיעור עיוני בנושא מפרשת השבוע
מרן ראש הישיבה שליט"א

שורש העבירה של בן סורר ומורה

חזרת הדין צורתה והדרך להגיע אליה

בחור יקר!

הירא את דבר ה' לבו יחיל בקרבו בדעתו שכל מעשיו בספר נכתבים, ובעת ההיא האלוקים יביא במשפט את כל מעשיו וכו' הלא יחד חרדה גדולה (ר' יונה בשע"ת שער ב') והוסיף בספר היראה משנכנס אלול עד מוצאי יוה"כ יא חרד וירא מאימת הדין.

הלשון בסליחות 'זוחלים' משמע אין אומץ ללכת על הרגלים רק בזחילה 'ורועדים' האברים רועדים מפחד 'יום בואך' חלים כמכבירה מפרש הישמח ישראל אישה שכבר ילדה מכירה כבר צער עיבור וחבלי לידה, לא כן המבכרת שלא חותה זאת מעולם דואגת ומפחדת הרבה יותר מאי ידיעת הנעלם, אלו ייסורים מחכים לה, כמו"כ עם ישראל קדושים אף שכבר עברו הרבה ימי דין ר"ה לא רק שלא נחלש הפחד אלא הולך וחזק כאילו שמעולם לא טעמו טעם ר"ה, הרבי הק' מבעלזא זי"ע העיד חסידו הרב אונגר זצ"ל שכשברך החודש החל לרעוד כל גופו עד שנאלץ לתפוס באבנטו של השמש ר' שלום פויגל ומחוזק הרעדה החל ר' שלום לרעוד ואחז בשולחן כדי לייצב את עצמו אך לא הועיל לו גם באחזו את השולחן, במשך כל החודש שמעוהו מפעם לפעם לוחש את דברי הפייטן בשחרית לר"ה שחל בשבת עם הנוסח המקובל 'אפחד במעשי אדאג בכל עת אירא ביום דין בבואי לזיכרון'.

בואלח"ן היה ידוע המשל בשם הגר"ח לסוחר שקנה מלאי סחורות, וביקש להבריח עמו את הגבול הוא שכר את שרותיו של עגלון המכיר את המשעולים המפותלים ודרכי ההברחה.

החל מאותו רגע היה הסוחר ירא וחרד, מי יודע מה יהיה, האם יצליח לעבור את הגבול בשלום האם לא יתפס וסחורתו תוחרם, השקעתו תעלה בתוהו והוא יושלך לכלא, הסוחר היה מתוח ונרעש, העגלון היה רגוע ושליט שכן היה רגיל בגניבת הגבול, אך ביום שיצאו לדרך גם העגלון היה מתוח וחרד מביט הלא שם בלגוהו האל

שהן מצות עשה כמו שזכרו בתחלת מסכת כריתות ואין אצלנו בשום פנים מצות עשה וזלזלם שיתחייב העובר עליה כרת כל שכן מיתת בית דין וכל מה שבא כתוב בתורה שמי שעשה מעשה פלוני יהרג או יתחייב כרת ידענו באמת שהמעשה ההוא מזהר מנזה ושחא בלא תעשה והנה פעמים התבאר בכתוב האוודה ולא נתבאר העונש ופעמים העונש נזכר והאוודה נזכרת כמו חלול שבת וע"ז שאמר לא תעשה כל מלאכה ולא תעבדו ואחר כן חייב סקילה למו שעשה מלאכה או למו שעבד ופעמים לא נתבאר האוודה בכתוב בלא גרידה אבל יזכר העונש לבד וינח האוודה אבל השרש אצלנו לא ענש הכתוב אלא אם כן הוזהר ואי אפשר מבלתי היות האוודה לכל מי שיתחייב עליו עונש ולכן יאמרו בכל מקום עונש שמענו אוהרה מנין תלמוד לומר כך וכך וכשלא התבארה האוודה מן כתוב ילמדו אותה בהיקש מן ההיקשים התוריים כמו שזכרו באוהרת מקלל אביו ואמו ומכה אביו ואמו אשר לא נתבארו בכתוב כלל שלא אמר לא תקלל אביך ולא אמר לא תכה אביך אך חייב המיתה למו שדכה או קלל תה ידענו שהם מצות לא תעשה וכו' עכ"ל יעו"ש, והנה הרמב"ן השיג על הרמב"ם הן בל"ת קצ"ה והן בהקדמה לספר המצות, ונראה שהרמב"ן ס"ל שיסוד הל"ת היא האבילה באופן שהוא זולל וסובא ומש"כ בתורה לא תאכלו על הדם אינה אוודה בעלמא אלא היא הלה, ואם מזהירין אותו ומתריין בו צריך להתרות בו מקרא זה, ואף שהי לאו שבכללות, וכדברי הרמב"ן משמע מספר החינוך שלא כתב בפרשה דידן פ' כי תצא שום דבר מעניין סורר ומורה, וכל דיני סורר ומורה כתב בפר' קדושים ששם כתוב לא תאכלו על הדם, ונמצא שנחלקו הרמב"ם והרמב"ן בשורש והעבירה של סורר ומורה, דהרמב"ם ס"ל דהעבירה שלו היא התמראה לקול אביו ואמו, אלא שיש בזה תנאים על איזה המדאה חייב מיתה, או מלקות דהיינו על אבילות בשר וגניבה וכו', ויסוד דברי הרמב"ם נראה מה דאיתא ופסק בן הרמב"ם לדינא דאם לפני שנגמר דינו מחל לו אביו ואמו, שוב אינו נסקל, הרי דהעבירה היא כלפי אביו ואמו הם יכולים למחול לו, אך שאר הראשונים ס"ל דיסוד ושורש העבירה היא מה דהוי זולל וסובא, אלא שחייב מיתה בתנאי שכתבה תורה שאביו ואמו התרו בו ואינו שומא בקולו.

הרמב"ם כתב הלכות כבוד אב ואם בהלכות ממרים פ"ו ולכא"ו יש לעיין הרי הלכות ממרים יסודו בחיוב לשמוע לב"ד הגדול ושלא לסור ולהמרות את פיהם, ודיני זקן ממרא וכמו שמבאר כל דינו שם בפ"ג, ומה ענין מצות כבוד אב ואם לדיני ממרים אך הנה הדבר מבואר בריש הלכות ממרים שכתב הרמב"ם יש בכללן מצות תשע מצות, שלש מצות עשה ושש לא תעשה והמצוה התשיעית שלא יהיה הבן סורר ומורה על קול אביו ואמו, (וכבר דייק רבי אברהם בן הרמב"ם מדברי הרמב"ם בהקדמה לכל הלכה והלכה, וכמש"כ דהרמב"ם במנין המצות בריש ההלכות כתב דהמצוה לישא אשה בקידושין ובכתובה הרי דהמצוה היא הנישואין ולא הקידושין), ומבואר דיסוד דין סורר ומורה ושורש העבירה שלו שעובר על ל"ת זה שממדה את פי אביו ואמו, וכמש"כ בתורה אננו שומע בקולו, אלא שיש תנאים בדבר שאינו שומע בקול אביו ואמו לגבי אבילות בשר וגניבה וכו' כמפורש שם דיניו, אבל אם לא שומע לקול אביו בענין אחר על זה לא נעשה סורר ומורה, אבל אם גונב ואוכל בשר וזולל וסובא, אין עבירה שלו מה דזולל וסובא, אלא על זה שלא שמע לקול אביו ואמו, והמדה את פיהם, משום חומד הענין שיש בכבוד אב ואם שיש אופן שאם ממרה את פיהם חייב ע"ז מיתה ויש לא תעשה בדבר ולכן כתב הרמב"ם כל דיני כבוד אב ואם בדיני ממרים.

ונמצא חידוש לדינא, שאופן אוהרתו של הסורר ומורה היא שלא יהיה סורר ומורה לקול אביו, ואם הוזהרו שלא יהיה זולל וסובא לא תהא אוהרה זו אוהרה מעליא, דהרי שורש עבירה שלו בזה שממרה קול אביו ואמו, אך תה נראה שהרמב"ן חולק עליו בזה, דהנה הרמב"ם כתב במנין המצות ודא אתא ממצות לא תעשה שלא ימרה לקול אביו, ולכאורה יש לעיין דלא מצינו לא תעשה בזה בתורה, ובגמ' במס' סנהדרין אתא על סורר ומורה, עונש שמענו אוהרה מנין, ומת' הגמ' דאחרת מקרא דלא תאכלו על הדם, הרי דעיקר הלאו והל"ת היא האבילה שאכל באופן של זולל וסובא, אך כבר הקשה בן הרמב"ם בספר המצות ל"ת קצ"ה, ותוכן דבריו שם שהוקשה לו דהאך חייב מיתה או מלקות מכח לאו זה דלא תאכלו על הדם, והרי הוי לאו שבכללות, שהרי הרבה אסורי תורה למדנו מקרא זה דלא תאכלו על הדם, ועל זה תירץ הרמב"ם דהל"ת שבזה אינו מקרא זה דלא תאכלו על הדם, אלא שמה שהתורה חייבה מיתה או כרת בזה עצמו מבואר שיש על מעשה זה אסור לא תעשה והיא דהקשה בגמ' עונש שמענו אוהרה מנין, אין הכוונה דמנין שיש לא תעשה בדבר, אלא כוונת הגמ' דקמא לן דלא ענש הכתוב אלא א"כ הוזהיר, ועל זה תירץ דאוהרת התורה היא בקרא דלא תאכלו על הדם, אבל אין אוהרה זו עצם הלאו אלא הוי אוודה בעלמא, יעוין היטב דברים אל בספר המצות, ועוד כתב יסוד זה בסוף ספר השרשים בהקדמה לספר הי"ד וז"ל שם: וראוי גם כן שיחזר אל זה ואת ההקדמה והיא שכל מה שחייבים עליו מיתה בית דין או כרת הוא מצות לא תעשה בהכרח וזולת פסח ומילה שהם בכרת ואף על פי

מדיני קבלת שבת

לעשות לו מלאכה פלונית וכו', ובדרישה הקשה על ראיית הרשב"א מתחומין, דהתם חבירו אינו עושה שום פעולת מלאכה, דהרי שומר בתוך תחומו, משא"כ הכא דחבירו מדליק את הנר שזהו פעולת מלאכה מצד עצמה ומה הראיה להתיר.

וראייתו בספר "לאור ההלכה" שמתרץ, דגם בקבלת תוס' שבת אין האיסור על המלאכה מצד עצמה כמו בשבת גופא דיש איסור על עשיית עצם המלאכה, אלא דהוא רק דין על הגברא שלא יעשה מלאכה, וא"כ שפיר מדמה הרשב"א לתחומין, דכמו התם דהאיסור רק על הגברא שלא לילך ואין איסור בעצם השמירה מותר לומר לחבירו, ה"נ בתוס' שבת שאין האיסור בעצם המלאכה, אלא רק מצד הגברא שהוא לא יעשה מלאכה שרי לומר לחבירו, ועיי"ש בדבריו שהוכיח באריכות נועם יסודות אלו, דתחומין, ותוס' שבת הוי האיסור רק מצד הגברא, ולא מצד עצם המלאכה הנפעלת.

יא], ואפשר להסביר לפי דברי הדגמ"ר לעיל בסימן רסא וכן בשו"ע הרב בקו"א שם, דאם מקבל רק 'תוס' שבת' לא נאסר בשבותין, ורק אם מקבל עליו עצומו של יום, ובזה לא מהני תנאי.
ד. אמירת ברכו הוי קבלה, [סעי' טז ומ"ב ס"ק סב] ו"מ כ' רעק"א דיכול להתנות בזה, ול"ד לתפילה עיי"ש.

ה. סעי' יז יש אומרים שמי שקבל עליו שבת קודם שחשיכה מותר לומר לישראל חבירו לעשות לו מלאכה, בטעם ההיתר מג"א סק"ל כיון דיכול שלא לקבל שבת וכל שיש לו היתר אין בו איסור אמריה, אבל הט"ז סק"ג כ' כיון דחבירו אין עושה שום איסור שרי, דאמירה אסור רק כשהאיסור שווה לכל עיי"ש.

והב"י על הטור הביא שהרשב"א בתשובה הביא ראייה להיתר, מהא דאמרין במס' שבת דף קנ"א שמותר לאדם לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך, שמעינן דישראל שקיבל עליו שבת קודם שחשיכה, מותר לומר לישראל חבירו

הלכתא בטעמא

- א. קבלה בטעות, כגון ביום המעונן ג' דעות. דעה א' בשו"ע סימן רס"ג סעיף י"ד דל"ה קבלה, רק אם ציבור התפללו אין מטריחים אותם להתפלל שנית, אבל מותרין בעשית מלאכה. דעה ב', י"א שבש"ע, דקבלה שע"י הדלקה מהני אפי' בטעות, משום דהוי מעשה ועיין בביה"ל מח' לענין יחיד שהדליק נרות בטעות דעה ג', במ"ב סקנ"ו בשם גדולי הפוסקים, דכל קבלה בטעות הוי קבלה בכל אופני הקבלה, ורק בזה אין היחיד נמשך אחר הרוב [ולהגר"א שמובא בביה"ל, גם הי"א שבשו"ע ס"ל דכל 'קבלה' אפי' בטעות הוי קבלה, ורק 'תפילה' בטעות לא מהני עיי"ש]
- ב. יחיד נגרר אחר הציבור לענין איסור עשיית מלאכה [סעיף יב] אבל אינו נגרר לענין תפילה. ויכול להתפלל מנחה אף שהתפלל הרוב ערבית. [בביה"ל ד"ה של חול בשם סמ"ג]
- ג. בקבלה שע"י תפילה אין מועיל תנאי [סעיף

הלשך התמונות

בחשש וחרדה לצדדים, קשוב לכל רחש ורעש, רועד מכל תזוזה חשודה שכן אם יתפסוהו יחרימו את סוסיו ועגלתו ויעמידוהו למשפט! רק הסוסים נשארו אדישים ושלווים גם כשהם חוצים את הגבול... יש החושבים שיוזעים מה מוטל על כף המאזנים, החיים, השלווה, המעמד הבריאות, ומר"ח אלול חרדים לבאות בכלל גם האדישים העלונים או חוצים חיל ורעדה בר"ה עצמו, רק ה'סוסים' כל מחשבותם ב'איבוס' בסעודות החג...

הבה נזכיר עצות שגילו צדיקי הדורות כיצד לחוש חרדת הדין:

- א. לדמיון לעצמו שממתין בחדר המתנה בבית המשפט בגין עבירת תנועה, העלמת מס ויותר מזה, ולצייר לעצמו כל הפרטים של המתח החרדה מהעונש - עמידתו במשפט.
 - ב. ללמוד מסילת ישירים פרק ד' מהקטע אך ההערה לכל ההמון עד סוף הפרק ובמסכת ר"ה דף טז שמסבירים את ענין הדין בר"ה.
 - ג. לקרוא תיאורים כיצד התנהגו עובדי ה' מדורות הקודמים בחודש אלול ובימים הנוראים, ולהתבונן בקטעים מהמחזור של ראש השנה.
 - ד. ללמוד שערי תשובה חלק שלישי בביאור חומר העונות.
 - ה. להתבונן שר"ה שעבר השפיע על כל מקרי השנה כולה, ולהזכר במקרים הכללים והפרטיים שחווה במשך השנה, וישנה הנהגה בשמים של נתמלאה הסאה, כמ"ש רש"י עה"פ אמלטה נא (בראשית י"ט כ) מעשה שהיה, בחור ישיבה הסתובב פעם בימי הסליחות בישיבה, ודעתו בדוחה עליו, עליצות שפוכה על פניו, פגש אותו חברו ואמר לו: 'היכן חרדת הדין? עוד כמה ימים ראש השנה!' השיב לו הלה 'כתוב שצריך להיות במצב של 'וגילו ברעדה', אני לא מצליח להיות במצב של 'ברעדה' לפחות אקיים את החלק הראשון 'וגילו'...
- התשובה כתובה בדברי הרמב"ם (פיה"מ ר"ה פ"ד) שלא היו קורין הלל לא בראש השנה ולא ביום הכיפורים, לפי שהם ימי

עבודה והכנעה ופחד ומורא מהשם ויראה ממנו, ומברח ומנוס אליו, כלומר מטרת הפחד היא שעל ידו נרצה להתלות בה', לנוס אליו, אין דבר יותר מתוק מאשר לחוש את התלות שלנו בה', 'אם לא שוינו ודוממתי כגמול עלי נפשי כגמול עלי אמו' (תהלים קלא ב), אין אדם מאושר יותר מתינוק בזרועות אמו, משום שהוא חש עטוף באהבה מגוונת, הוא חש שאינו צריך לדאוג לעצמו, יש לו אמא והוא יכול להתלות עליה בביטחון גמור, זוהי הרגשתו המתוקה של הבוטח בה'.

ככל שאדם מרגיש יותר שהוא יכול לדאוג לעצמו, והוא שולט על המצב, כך קשה לו יותר להתלות על ה', כי למה לו להתלות עליו אם הוא מסודר בחיים? תחושת התלות על ה' בנויה על הכרות האדם בכך שאינו יכול להושיע את עצמו.

הפחד בראש השנה הוא בעצם ההכרה שאין לנו כלום, ואנחנו תלויים כעת לגמרי בחסדו של הקב"ה, שיטעין אותנו מחדש בשפע של ברכה והצלחה לקראת השנה החדשה, ככל שנשכיל להבין זאת יותר, נחוש יותר תלותיים בו, זוהי כוונת הרמב"ם: הימים הללו הינם ימים של מנוס אל ה', זוהי מטרתם - להביא הכרה בתלות שלנו על ה'.

מי שרק פוחד מהדין אבל לא נשען על ה' בהכרה שהוא מיטיב לו ואוהבו, מפסיד את העיקר, מטרתו של הפחד היא לחדד את תחושת התלות, וממילא בעקבותיה תתחזק האהבה לה', פחד שאינו מביא לזה אלא שאר במסגרת פחד ותו לא, לא זו בלבד שאינו מקרב אל ה' אלא אף מרחיק ממנו, פשוט וברור שאין רצון ה' שנברח ממנו אלא שנתקרב אליו, דומה אותו בחור שהסתובב ודעתו בדוחה עליו לא' שרוצה לקיים את המברכה ומנוס ושוכח מהעיקר 'אליו' והבריחה אליו מתחושת הפחד שמעיקה ומציקה לו ומביאה אותו ל'קלות ראש' הבה ונשקיע כוחות וזמן לחוש את חרדת הדין ולפתח את התלות המאושרת באבינו אב הרחמן הנושא אותנו על כפיים.

בענין בעינן כאשר זנום לעשות וליכא

■ הפה"ח גרסן רוצנפלא הי"ו

א. בגמ' מבואר דכשזממו שיהא חלל א"א לקיים בעדים כאשר זמם ולעשותם חללים ולהכשיר זרעם דבעינן כאשר זמם לעשות וליכא, והרמב"ן הקשה דא"כ עדים שזממו על אשה שזנתה ונהרגת ומפסדת כתובתה והוזמו העדים הורגים אותם ואין משלמים כתובתה משום קלב"מ, והקשה דלכאורה הרי בעינן כאשר זמם לעשות וליכא ועיין מה שתיירץ בבמה אופנים.

והנה המנחת חינוך הקשה עוד דעדים שזממו על עיר שהיא עיר הנדחת להרוג נשים וטף אף דלא עבדו עבודה זרה, והוזמו העדים הרי בכה"ג לא יהרגו נשים וטף של העדים א"כ בעינן כאשר זמם לעשות וליכא, ועי' בקהילות יעקב ועוד באפיקי ים מה שתיירצו בזה.

ב. ויש לתירץ על פי מה שתיירצו באחרונים דכוונת הגמ' דבעינן כאשר זמם וליכא כי אם בניהם של העדים אינם נפסלים ע"כ דגם הם לא פסולים ולא נחשב לפסול וא"כ ליכא קיום כאשר זמם כלל - ולפי"ז לא קשה כלל קושיות הרמב"ן וכו' דבעדים שזממו מיתה והפסדת כתובה עכ"פ במיתה מקיימים כאשר זמם - ומהני, כי לדברינו אין חסרון שמקיימים כאשר זמם לחצאין אלא כוונת הגמ' דלא מקיימנן כלל כאשר זמם, ולפי"ז עיר הנדחת נמי פשוט דעכ"פ כלפי מי שמקיימים כאשר זמם זה לא נחשב לכאשר זמם לחצאין ולק מהני [ובקה"י הקשה יותר על החינוך דהרי אותם העדים הורגים כנגד כל בני העיר ומדוע הרי לחצאין וצ"ב] אולם לדברינו הכלל של לחצאין אינו תופס, וכל כוונת הגמ' דפסול שאינו פוסל אינו נחשב לפסול, וממילא לא מתקיים כלל כאשר זמם.

ג. ואפשר לבאר יותר דדין כאשר זמם הוא לקיים הדין שזמם ולקבוע עליו הדין שזמם לקבוע - ולפי"ז אין נפק"מ כלפי כמה אנשים מתקיים הדין כי כאשר זמם בעונשים אינם תשלומין לפסד - ולכן כשנפסק עליו דין מיתה נתקיים הדין כאשר זמם לגמרי וליכא נפק"מ במספר האנשים שזמם עליהם העיקר שיוקבע הדין עליו, אולם הכא לא מתקיים הדין כלל וליכא קיום דכאשר זמם כלל כי פסול שאינו פוסל לא נחשב שנתקיים בו הדין פסול שזמם וד"ק מזה.

בענין דרשת לו ולא לאשתו

■ הפה"ח ואל יתקב פריילן הי"ו

בתו"ח בעינן "קשיא היכא שמעידן שהוא מצרי שני, דאינן באין לפסול זרעו כי אם לפסול א"כ נפסול, ולכאורה צ"ב קושית התוס' דהרי אימא דהכי היא האמת דנפסל (ועי' ביאור המהרש"א), ובהגהה על התוס' שאנן מקשה הכי, ומשני דכוונת התוס' בקושיתו היא מדוע דרשינן הכא בב"ג וב"ח דאינו נפסל ומשום לו - ולא לזרעו, אימא דדרשינן לו - ולא לאשתו, וא"כ כשאמר שהוא מצרי שני אינו יפסל ומשום דא"כ אשתו נפסלת וקרא אמר לו - ולא לאשתו? (ועיי'ש ביאור תי' התוס').

ולכאורה יש להבין ביאור המגיה דליכא למידרש בב"ג וב"ח דרשת לו - ולא לאשתו, דהרי אשתו אינה נפסלת כלל אף כשנפסול בעלה (דהיא ישראלית) וא"ל דנפסלת במה שאינה יכולה לאכול תרומה (דהרי אשת כהן ככהן - גבי תרומה), [ולאפוקי מתירוצי קמא דהרמב"ן, דמקשה דנחייבום (העדים זוממים) דמי התרומה שרצו להפסידו וביאר דמה שאינו אוכל תרומה הוי גרמא בעלמא (ועיי"ש מה שביאר עוד)]

וליכא למימר הכי, דהרי לכאורה ליכא כלל דין הזמה, דבאופן שזמם להרוג חבירו (בטענה שהרג במזיד והתראה) והזימום, ליכא למיעבד דינא דכאשר זמם - ולהרוג, ומשום דכשימות בניו יהיו יתמים - ומפסידים עלי' והתורה אמרה לו ולא לזרעו?

וקושיא זו מעיקרא ליתא ומשום דהתורה אמרה 'ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו' וע"ז דרשינן לו ולא לזרעו - דמה שזמם לעשות לחבירו עבדינן לו לולא לזרעו, אבל דבר אחד מי יימר דלא עבדינן?! וא"כ ליכא למימר דכוונת המגיה דדרשת לו ולא לאשתו הוי גבי תרומה, דהרי זה איכא למיעבד לאשתו ודווקא כאשר זמם (לעשות חלל) ליכא למיעבד לאשתו וא"כ צ"ב כוונת המגיה בביאור קושית התוס'?

בענין לו ולא לזרעו

■ הפה"ח ברוך קלאר הי"ו

בגמ' מנא הני מילי שעדידי בן גרושה אינם נעשים ב"ג וב"ח אריב"ל משום שכתוב ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו לו ולא לזרעו, שואלת הגמ' שנפסול אותו ולא את זרעו, עונה הגמ' משום שבעינן כאשר זמם לעשות וליכא, והחת"ס והרמב"ם פ"ד מה' ע"ז הל' ו כתב שבעיר הנידחת הורגים שם ע"פ עדים את האנשים נשים וטף וא"כ לא יהיו העדים מתחייבים מיתה כי א"א להרוג את זרעם משום שכתוב לו ולא לזרעו ואם נהרוג אותם אין זה כאשר זמם וא"כ יהיו נפטרים לגמרי כמו בבן גרושה שאינם נעשים בן גרושה כי זה לא כאשר זמם וכיון שכן נמצא שכל עדים של עיר הנדחת הם עדות שאי אתה יכול להזימה וא"א לומר שיקבלו מלקות מ' לגבי מיתה לא מתקיים כאשר זמם בזה שהוא לוקה?

ונראה לבאר דבכל שני עדים ברור שיש להם כח להעיד גם נגד מאה ואלף אנשים כמוש מובא בדף ה' ששנים יכולים להזים מאה עדים ולא אומרים שזה עדות שא"א יכול להזימה מכיוון שהם מקבלים שני עונשי מיתה ולא מאה כמו שהם זממו, אבל מ"מ לגבי כ"א מהמדונים העד מקבל את העונש שלו שזמם, ופשוט הוא שאם יעידו על אדם ועל בנו ועל בן בנו שעשו עבירה והתחייבו מיתה יתקיים כאשר זמם על העדים דאין צורך שהכאשר זמם יחול גם על בניהם של העדים, כי העדים נהרגים מול אותו אחד שהם הזימו זה הכאשר זמם,

אך יש להקשות ממה שכתב הרמב"ן בדף ב' בביאור קושיתו מעדים המעידים על אשה שזנתה שמחייבים אותה מיתה ומפסידים כתובתה, ואם יזימו את העדים רק יתחייבו מיתה ולא ישלמו את הכתובה וא"כ אמאי נענשים כלל הרי בעינן כאשר זמם וליכא? ותי' הרמב"ן (בתי"א) כיוון שיש מקצת כאשר זמם נהרגין אז אפי' שלא משלמים את הכתובה עדיין זה נחשב כאשר זמם משא"כ בבן גרושה וחלוצה זה שהעד יפסל לבדו אין זה כאשר זמם שהרי רצה לפסול את זרעו וכיון שאין זרעו שלו נפסל יוצא שאין אפי' מקצת כאשר זמם שהרי רצה לפסול את זרעו, ולפי ביאורנו לעיל ששני עדים נהרגים גם אם הם רצו להרג אפי' מאה אנשים הם נהרגים מול כל אחד ואחד מהמאה אנשים וא"כ גם פה נאמר שהעד נפסל גם מול האב וגם יפסל מול זרעו וא"כ מדוע אין כאשר זמם? אלא מוכח שהרמב"ן למד שצריך עונש מיוחד ופרטני מול כל אחד ואחד ולא יוצאים יד"ח בעונש אחד.

ואולי אפשר לומר דוודאי הרמב"ן מסכים שמספיק שהעדים זוממים יענשו באותו מיתה שרצו לעשות לכל אחד ואחד מהמאה אנשים ומה שמעידים בן ג"ח לא מספיק שהוא יפסל תמורת האב וזרעו מפני שכשמעיד על אדם שהוא בן ג"ח הוא עושה שמ עוולות כלפי אותו אדם, אחד שפוסל אותו, ושנית שפוסל לו את בנו וגם זה עוולה כלפי האב משום שהאב רוצה את טובת בנו וברגע שפוגעים בהם זה פוגע בו ולכן יוצא שבזה שמעניש את העד זומם ונפסל אותו הוא לא נענש כלום מול הפגיעה שעשה לאב בזה שפגע לו בילדו, ולכן אין כאשר זמם אפי' במקצת, ועדין הדברים צריכים ביאור.

אלול - הרצון להתקרב

■ הפה"ח 373/3 ק"י הי"ו

בחודש אלול כל עם ישראל מתעורר לתשובה לחשבון הנפש לפני שמוגיע יום הדין שהרבוש"ע יושב על כסא מלכותו ודן את כל באי העולם וקובע ומחליט את כל מה שיהיה בשנה הבאה לפי זכויות האדם.

ממילא כולם מתעוררים לתשובה להיטיב דרכיהם כדי שיוזכו בדין ויקבלו שנה טובה ומתוקה, זאת היא ההסתכלות הפשוטה של המון העם על חודש אלול, ואנשים כאלו מאוד לוחצים ומתוחים אם יצליחו לעשות תשובה ולזכות בדין, אם ה' ירחם עליהם ויסיכים לעשות להם רק טוב לתת להם שנה טובה ומתוקה.

ודאי כל הדברים האלו נכונים שאדם צריך לעשות חשבון הנפש בסוף שנה ולהאמין שבר"ה הקב"ה קובע על כל השנה ואם אדם מאמין בזה אז הוא עושה את כל מה שיכול לעשות כדי שיוכל לזכות לשנה טובה ומתוקה בר"ג.

אבל זה לא העיקר, בחודש אלול מקבלים מתנה נפלאה ועצומה מה' ת', כשמתבוננים בזה מתמלאים שמחה עצומה וכל ההסתכלות על 'חודש אלול' משתנית.

ומה המתנה הנפלאה שזוכים ב'חודש אלול', מביא הישמח ישראל בשם האר"ק 'תק' שהיחוד של חודש אלול זה "הנותן בים דרך" ומסביר הישמח ישראל שהעולם הזה נקרא 'ים זועף', דהיינו מי שטובע בלבים שהוא משוקע מאד בתאוות העוה"ז, ומרגיש שהוא מחובר לעולם הזה שהוא חי את העולם הזה הוא טובע בים גם אם הוא לומד תורה ועושה מצוות אבל הוא מרגיש שהוא עדיין שקוע בעולם הזה, לפעמים בחור רוצה להיות קרוב לה' הוא מבין שהדבר הכי טוב בעולם זה קרבת ה', אבל הוא לא מרגיש את זה, הוא מרגיש שהוא נמשך אחרי תאוות העולם הזה אז השי"ת נתן לנו מתנה נפלאה, 'חודש אלול', חודש שבו הוא נותן לנו דרך איך לצאת מהים הזועף, ומה קורה בחודש אלול, בחודש הזה נפתחים שערי רחמים רבים, ומתעורר הי"ג מידות שאמר מיכה [מי קל כמון נושא עון

ועובר על פשע וכו'] שהם על חיי הנשמה להחיות הנפשות שמתו מחיות דקדושה ע"י פשעיהם ועד עתה היה כסומא מחמת חטאיו שהרים, שלכו ראה יקרתו אור פני מלך חיים אבל עתה בכח הרחמים רבים, הקב"ה מאיר לו את העינים להראות לו דרך תשובה אך לשוב ולתקן את אשר פגם.

נעצור ונתבונן כל אחד לעצמו, אני שכל השנה נראה איך שאני נראה לב יודע מרת נפשו איפה הוא אוהז בעולם, אז הקב"ה שהוא מלכו של עולם ואין חקר לתבונתו כל כך אוהב אותי וכל כך רוצה אותי וחפץ בי ולא מניח לי לטבוע בים ונותן לי מתנה נפלאה - תחיית המתים לנשמה כדי שאמצא את הדרך לחזור ולשוב אליו, היש מתנה יותר גדולה המתים - להחיות הנשמה ויותר מזה בכח הרחמים רבים שמתעוררים בימים אלו הקב"ה מקבל לדצון כל מעשה טוב וכל מצוה שיהידי עושה בימים אלו,

ובימים אלו כל יהודי שרוצה להיות טוב ועושה אפי' מעט טוב זה מתקבל בשמים ומתעורר עליו הי"ג מכילין דרחמי לכפר לו על חטאיו ולקרבו לה', ואם ישאל האדם אך יזכה לרצון להיות טוב הוא מבין שצריך וכדאי להיות טוב ולעבוד את ה' אבל הוא לא מרגיש רצון חזק לזה, אומר הישמח ישראל גם את זה איבנו אב הרחמן נותן לנו בחודש אלול שנקראים ימי הרצון לא הכוונה רק שהכל

מתקבל לרצון לפני ה' אלא שכל יהודי בחודש אלול יכול לזכות לתשובה שלימה באלול הקב"ה משפיע כח מלמעלה שכל אחד ואחד יוכל לזכות ל'רצון' להיות יהודי ש'רוצה' באמת להתקרב לה', והאדם צריך לעשות כל מה שיכול לעשות כדי לעורר הרצון שבקרו ויאמר כמה פעמים כל יום להשי"ת שרוצה להתקרב אליו וירבה בתפילות שיזכה לרצון אמיתי לעבוד את ה' ועם זה יתבונן וילמד בכל מה שיוכל להגביר בו הרצון האמיתי לעשות נד"ר להשי"ת ועי"ז יזכה לכח הרצון שנשפע מלמעלה בימים אלו.

וכשאנו מתבוננים כמה שה' אוהב אותנו ורוצה בנו וקורא לנו שובו אליו ונותן לכל אחד ואחד מאתנו מתנה נפלאה את החודש אלול שאפשר לזכות בו לצאת מהים הזועף שהוא העוה"ז ואפשר לזכות בו לתחיית המתים ממש להתהפך ממת לחי אם רק ירצה ונשתדל להיות טוב, ולא רק זה אלא הקב"ה משפיע עלינו בחודש הזה שנוכל לזכות לרצון - שנוכל לזכות להתעוררות שנוכל לזכות שהדצון' שלנו יהיה להתקרב לה' והכל בגדל חסדי ה' כי לא תמנו ולא מצידנו ממילא מתמלאים שמחה גדולה ועצומה ועושים חשבון הנפש ושבים בתשובה ומתקנים המעשים מתוך שמחה ואהבה והודאה עצומה לה' על הזכות שנתן לנו לשוב אליו, אשרינו מה טוב חלקנו.

טנא מלא ברכות

בלב מלא שמחה נשגר בזאת את מייטב ברכותנו המאליפות קדם מורה דרכנו ומאיר נתיבותנו, אשר ממני באר תורתנו אנו שותים

מזן ראש הישיבה שליט"א

ולחתנו כבנו, איש האשכולות ורב תבונות, ה"ה

הרה"ג דוד נתנן חפץ שליט"א

ר"מ בישיבה"ק

לרגל נישואי הנכד - הבן בשעט"ו

הוא רעוא מן שמיא שלא תמוש הברכה מביתם ואך ששון ושמוחה ישמעו באהלים כל הימים ויזכו להרביץ תורה ברבים עוד רבות בשנים מותרך שלוחה והרחבת הדעת

כבוד

אשרכא האלון

רבנו ותלמידיהו

מלא הטנא ברכות

ברכת "מזל טוב" תמוה ולבבית שלוחה סאת למע"ז

הה"ג **מנחם כץ** שליט"א
ר"מ בישיבה"ק
לרגל נישואי בנו

הה"ג **יהודה נואר תלפון** שליט"א
ר"מ בישיבה"ק
לרגל נישואי בתובשעט"ו

הה"ג **מרדכי זלבר** שליט"א
ר"מ בישיבה"ק
לרגל נישואי בנו

הה"ג **ישראל יוסף שטן** שליט"א
ר"מ בישיבה"ק
לרגל נישואי בנו

ממקור הברכות ותבתנו בזכות עבודתכם תק' ואך ששון ושמוחה ישמעו סאתיכם כל

הימים

כך תירט וזכות

רבנו ותלמידיהו

אזרכת הפלגן

ברכת מזל טוב נאמנה

לבני הישיבה

הבה"ח **חיים עזרא אינהורן** הי"ד

הבה"ח **נתנאל יוסף מותתיהו רחנטל** הי"ד

הבה"ח **שמואל בורשטיין** הי"ו (בוגר ישי"ג)

הבה"ח **משה לודמיר** הי"ו (בוגר ישי"ג)

לרגל אירוסיהם בשעט"ו

הר"ר **שמעון רזיקאן** הי"ו

הר"ר **שלמה צבי שטן** הי"ד

לרגל נישואיהם בשעט"ו

הר"ר **ירחמיאל דנציגר** הי"ו

הר"ר **משה כץ** הי"ד

הר"ר **מנחם מגדל רחנטל** הי"ד

הר"ר **יצחק שטרנקוקר** הי"ו

הר"ר **יעקב שכטר** הי"ו

להולדת הבנים למזל טוב

הר"ר **בנימין האואר** הי"ו

הר"ר **חיים מאיר האואר** הי"ו

הר"ר **הלל ורטמימר** הי"ו

הר"ר **שלמה להב** הי"ו

להולדת הבנות למזל טוב

ויאלו אשר נדבם ליבם למען החזקת העלון

לעילוי נשמות
דה"ח משה ק"ר אהרן שלמה אלמן ז"ל
נלב"ע כ"ד מנחם אב תשע"א
ת.נ.צ.ב.ה

הרה"ג דוד נחמן חפץ שליט"א
ר"מ בישיבה"ק
לרגל שמחת נישואי בנו
בשעט"ו

הר"ר יחאל מיכל אינהורן הי"ו
לרגל שמחת אירוס בנו
הבה"ח חיים עזרא הי"ו
בשעט"ו

מילה בסלע

ושבת שבזי (א')

בשם כ"ק האדמו"ר מווארקא וצללה"ה ז"ע ושבתי שבזי כטעם ותשבו בקדש (דברים א' מו) שהוא לשון עכבה, היינו שתתמיד בעבודת המלחמה עם היצה"ד תמיד ובל תשכח רגע אחד מה' ומעבודתו, כמו שהיצה"ד הוא מתמיד בעבודת שלוחם ומפתה אותך תמיד בלי הפסק רגע.

~ ישמח ישראל ~

'חזון נחום' - גליון תורני - פנימי לבני הישיבה

יו"ל ע"י מכוון זכרון נחום' ❖ טל': 03-5709929 ❖ מען למכתבים: ת.ד. 405 ב"ב